

N:o 24.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om sjukkassor; gifven Stockholms slott den 31 januari 1891.

Under åberopande af bifogade i Statsrådet och Högsta Domstolen förda protokoll, vill Kongl. Maj:t föreslå Riksdagen att antaga närlagda förslag till lag om sjukkassor.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

O S C A R.

V. L. Groll.

Förslag till Lag

om

sjukkassor.

1 §.

Förening för inbördes sjukhjälp, sjukkassa, hvilken består af minst tjugufem medlemmar samt i enlighet med denna lag antagit stadgar och utsett styrelse, må kunna, på sätt nedan sägs, varda registrerad.

2 §.

Ansökan om registrering göres hos riksförsäkringsanstalten af sjuk-kassans styrelse.

Ansökningen, hvilken må insändas till riksförsäkringsanstalten i betaldt bref med allmänna posten, skall åtföljas af två till riktigheten styrkta exemplar af kassans stadgar samt af protokoll vid sammanträde, der stadgarne antagits och styrelsen blifvit utsedd.

3 §.

Finner riksförsäkringsanstalten sjuk-kassans stadgar icke stå i strid med föreskrifterna i denna lag eller annan lag eller författning, varde kassan hos anstalten registrerad.

Kungörelse härom skall genom riksförsäkringsanstaltens försorg införas i allmänna tidningarna samt tidning i orten; och skall det ena exemplaret af stadgarne, försedt med bevis om registreringen, jemte underrättelse om hvad enligt denna lag åligger registrerad kassa, ofördröjligen med allmänna posten öfversändas till kassans styrelse.

Vägras registrering, skall underrättelse om detta beslut och om skälen derfor på enahanda sätt tillställas styrelsen.

4 §.

Styrelse för registrerad sjukkasse skall bestå af svenske undersåtar och utgöras af minst tre personer.

5 §.

Registrerad sjukkassas stadgar skola angifva:

a) kassans benämning, så affattad att kassan derigenom skiljes från andra dylika föreningar;

b) ändamålet med kassans verksamhet;

c) villkoren för inträde i och afgifterna till kassan;

d) i hvilka fall medlem må uteslutas ur kassan och påföljden deraf;

e) understödens beskaffenhet och storlek samt huru länge och under hvilka villkor de skola utgå;

f) huru kassans angelägenheter skola handhafvas, styrelsens ansvarighet och hvarest styrelsen skall hafva sitt säte;

g) huru de medel, som icke äro erforderliga för löpande utgifter, må göras fruktbarande, samt huru säkerhetshandlingar skola förvaras och inventering ske;

h) huru ändring i kassans stadgar må af medlemmarne beslutas; samt

i) huru och i hvilka fall kassan må upplösas, och huru de medel skola användas, hvilka härvid kunna återstå, sedan samtliga förbindelser såväl till tredje man som till kassans egna medlemmar blifvit fullgjorda.

6 §.

Ej må registrerad sjukkassas medel, så länge kassans verksamhet fortfar, användas till andra ändamål än understöd vid sjukdomsfall samt, der stadgarne sådant medgifva, äfven begravningshjelp, så ock till bestridande af förvaltningskostnader samt bildande af för dessa ändamål nödiga fonder.

Begravningshjelp från registrerad sjukkasse må icke öfverstiga två hundra kronor.

7 §.

Är sjukkasse upprättad i samband med förening, som afser andra ändamål än sjuk- och begravningshjelp, skola särskilda stadgar vara uppgjorda för kassan samt dess medel särskildt förvaltas.

8 §.

Beslutad ändring i registrerad sjukkassas stadgar eger icke giltighet med mindre den varder af riksförsäkringsanstalten godkänd.

Vägras godkännande, skola skälen därför af riksförsäkringsanstalten i beslutet angifvas.

Riksförsäkringsanstaltens beslut i fråga, som i denna § afses, skall tillställas sjukkassans styrelse i enahandra ordning, som i 3 § är stadgad.

9 §.

Registrerad sjukkassas räkenskaper och styrelsens förvaltning skola årligen granskas af minst två, å allmän sammankomst med kassans medlemmar utsedde revisorer.

10 §.

Det åligger styrelsen för registrerad sjukkassa att en gång årligen inom tid, som riksförsäkringsanstalten bestämmer, till anstalten lemna uppgifter efter fastställt formulär angående kassans verksamhet föregående kalenderår äfvensom att insända ett exemplar i tryck eller afskrift af senaste revisionsberättelse för kassan samt uppgifva namn och adress å styrelsens ledamöter.

Dessutom eger riksförsäkringsanstalten, om den så finner nödigt, låta å stället undersöka registrerad sjukkassas förvaltning.

11 §.

Registrerad sjukkassa kan förvärfva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt inför domstol och annan myndighet söka, kära och svara.

Kassan lyder under allmän underrätt i den ort, der styrelsen har sitt säte; och eger styrelsen att å dess vägnar tala och svara.

För kassans förbindelser äro styrelsens ledamöter och kassans medlemmar icke personligen ansvarige, der sådant ej i stadgarne bestämes eller blifvit särskildt utfäst.

Upplöses kassan, må årsstämming å dess borgenärer sökas.

12 §.

Rätt till understöd från registrerad sjukkassa kan ej öfverlätas och må förty ej för gäld i mät tagas.

13 §.

Fullgöras icke, oaktadt derom erhållen påminnelse, de skyldigheter, hvilka enligt denna lag åligga registrerad sjukkassa, ege riksförsäkringsanstalten besluta, att kassans egenskap af registrerad skall upphöra.

Underrättelse om detta beslut och om skälen derfor skall med allmänna posten ofördröjligen öfversändas till kassans styrelse.

Sedan beslutet vunnit laga kraft eller, i händelse af besvär, blifvit fastställt, skall kungörelse om beslutet genom riksförsäkringsanstaltens försorg införas i allmänna tidningarna och tidning i orten.

14 §.

Beslut om upplösning af registrerad sjukkassa skall anmälas hos riksförsäkringsanstalten samt genom dess försorg kungöras i enahanda ordning, som i 13 § sägs.

I förhållande till tredje man eger dylikt beslut ej giltighet, förr än kungörelse egt rum.

15 §.

Den, som är missnöjd med riksförsäkringsanstaltens beslut i fråga, som i 3, 8 eller 13 § omförmäles, eger att deröfver anföra besvär hos Konungen sist innan klockan tolf å sextionde dagen från beslutets dag. Försummas det, hafve han förlorat rätt till talan mot beslutet.

16 §.

Meddelanden och beslut af riksförsäkringsanstalten, hvilka angå sjuk-kassa, skola densamma afgiftsfritt tillhandahållas.

Kungörelse, hvarom i denna lag stadgas, skall ske på det allmän-
nas bekostnad.

Denna lag träder i kraft den 1 Juli 1892.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms
slott den 17 oktober 1890.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern friherre ÅKERHIEM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: WENNERBERG,
friherre PALMSTIERNA,
friherre von ESSEN,
friherre ÅKERHIEM,
ÖSTERGREN,
GROLL och
WIKBLAD.

Statsrådet friherre von Otter anmäldes vara af sjukdom hindrad
att tillstädeskomma.

5:o.

Under erinran att kommerskollegium den 31 december 1889 er-
hållit nådig befallning att, efter inhemtande af öfverståthållareembetets

och Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i länen yttranden, inkomma med underdånigt utlåtande öfver det af arbetareförsäkringskomitén afgifna förslag till lag om sjukkassor, anmälde departementschefen statsrådet Groll, efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet, att kommerskollegium i underdånig skrifvelse den 13 sistlidne juni, som den 18 nästlidne augusti till civildepartementet inkommit — med förmålan att sjuk- och begravningskassors styrelser eller förvaltningar jemväl lemnats tillfälle att sig yttra — öfverlemnats de till kollegium inkomna yttrandena samt för egen del i ämnet sig utlåtitt; och hemställde föredraganden i underdånighet att Kongl. Maj:t behagade för det ändamål, 87 § regeringsformen omförmäler, öfver nämnda förslag inhemta högsta domstolens underdåniga utlåtande.

Till denna af Statsrådets öfrige ledamöter biträdade hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lemna bifall;

Ex protocollo:

Carl G. Edman.

*Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kongl.
Maj:ts Högsta Domstol Torsdagen den 18 December
1890.*

Andra rummet.

Närvarande:

Justitieråden: WRETMAN,
GLIMSTEDT,
HERSLOW,
SKARIN,
LILIENBERG,
WESTMAN,
HUSS.

Sedan, jemlikt Högsta Domstolens beslut den 18 sistlidne November, det till Högsta Domstolen för afgifvande af utlåtande öfverlemnade förslag till lag om sjukkassor emellan Högsta Domstolens ledamöter cirkulerat, så företogs ärendet nu till slutligt afgörande; varande berörda förslag bilagdt detta protokoll.

Angående hufvudgrunderna för förslaget förenade sig Justitieråden *Wretman, Herslow, Skarin, Lilienberg, Westman* och *Huss* om följande yttrande:

»Enligt förslaget skall lagen allenast afse de sjukkassor, som frivilligt ställa sig under densamma, och dessa skola härigenom beredas dels en

rättsligt ordnad ställning, dels ock vissa förmåner af ekonomisk natur. I förra hänseendet är någon egentlig skilnad icke gjord mellan de tvenne olika slag af sjukkassor, »inregistrerade» och »erkända», som förslaget upptager, utan består skilnaden hufvudsakligen deri, att de erkända sjukkassorna, vid hvilka afgifterna skola vara beräknade efter försäkringstekniska grunder, erhålla ett större förvaltningsbidrag än de inregistrerade äfvensom i vissa fall årliga understöd derutöfver.

Då emellertid dylika större ekonomiska förmåner böra kunna inrymmas åt de sjukkassor, hvilka ordnat sin verksamhet på försäkringsteknisk grund, utan att dessa i öfrigt göras till föremål för särskilda lagbestämmelser, och sådana lagstadganden icke i och för sig synas vara af nöden för ifrågavarande sjukkassor, likasom de icke heller lära förekomma i den lithörande lagstiftningen i utlandet, torde giltigt skäl saknas att, på sätt förslaget innehåller, i lagen upptaga tvenne olika slag af sjukkassor.

Hvad beträffar lagförslaget särskilda föreskrifter angående erkända sjukkassor eller sådana, der afgifterna äro beräknade efter försäkringstekniska grunder, må erinras att, om kassorna, på sätt förslaget medgifver, bestämma afgifterna så, att de höjas med medlems stigande ålder, detta icke torde innebära någon så tjenlig och ändamålsenlig anordning, att densamma bör af lagstiftningen särskildt framhållas och uppmuntras; att det för öfrigt icke finnes angifvet huru afgifterna eljest skola vara bestämda för att anses beräknade efter försäkringstekniska grunder; samt att det väl i allmänhet torde möta stora svårigheter att uppgöra dylika grunder för lokala föreningar af den ringa omfattning sjuk-kassor vanligen ega, helst medlemmarne ofta tillhöra olika yrken, hvarjemte, äfven om detta vore möjligt, kassornas inrättande efter sådana grunder måste göra förvaltningen mera invecklad, än att den väl egnar sig för personer tillhörande kroppsarbetarnes klass, för hvilka sjuk-kassorna egentligen äro afsedda, och hvilka hufvudsakligen i dem taga del.

De stadganden, lagförslaget vidare i §§ 26 och 27 innehåller om skyldighet för en erkänd sjukkassa att i vissa fall mottaga medlemmar från en annan dylik kassa äfvensom om rätt för medlem, som utgår ur erkänd sjukkassa utan att inträda i annan sådan, att uppbära större delen af sin andel i befintlig försäkringsfond, synas, äfven om de stå i samband med de försäkringstekniska grunderna för ifrågavarande sjukkassor, likväl kunna medföra ett alltför stort intrång i kassornas ställning och verksamhet samt äfven innebära fara för deras bestånd.

Öfriga bestämmelser, som lagförslaget innehåller angående sjuk-kassor, der afgifterna äro beräknade efter försäkringstekniska grunder, torde vara af beskaffenhet att, der de böra i lagen bibehållas, kunna och böra gälla samtliga der afsedda sjuk-kassor.

I lagförslaget är förutsatt, att den s. k. riksförsäkringsanstalten skulle utöfva det af lagstiftningen påkallade inseendet öfver sjuk-kassorna. Förevarande lagförslag står emellertid icke i något ovilkorligt samband med frågan om inrättandet af en dylik anstalt, och om en sådan icke kommer till stånd, synes den befogenhet, lagförslaget tillagt nämnda anstalt, kunna öfverflyttas å någon annan embetsmyndighet.»

Granskningen af förslagets särskilda bestämmelser föranledde följande anmärkningar:

§ 1.

Då föreskriften, att sjuk-kassa för att komma i åtnjutande af de förmåner, hvarom i §§ 9—11 af denna lag stadgas, skall vara inregistrerad hos riksförsäkringsanstalten, kunde lemna rum för den uppfattning, att sjuk-kassa, som icke inordnade sig under ifrågavarande lag, icke heller skulle vara i åtnjutande af någon enda bland de förmåner i rättsligt afseende, som i § 9 omförmäldes, men en sådan uppfattning icke torde öfverensstämma med eljest gällande rätt, ansåg *Högsta Domstolen* stadgandet, såsom i denna del vilseledande, böra ändras.

Högsta Domstolen erinrade vidare derom, att i det samtidigt till *Högsta Domstolens* granskning öfverlemnade förslaget till lag om försäkring för olycksfall i arbete syntes vara förutsatt, att riksförsäkringsanstalten icke skulle hafva några särskilda ombud i orterna, och att för sådan händelse den här, likasom i § 13, förekommande hänvisningen till dylika ombud borde utgå.

Då det vore af vigt, att kungörelse om sjuk-kassas inregistrering blefve lika så spridd som kungörelse derom, att dess egenskap af inregistrerad upphört, anmärkte Justitieråden *Wretman*, *Herslow*, *Skarin*, *Lilienberg*, *Westman* och *Huss* att här, likasom i § 12, kungörelse i tidning i orten borde vara påbjuden, hvilken kungörelse skulle af det allmänna bekostas.

§ 2.

Då med bestämmelsen i denna § torde åsyftas, att inregistrerad sjukkassas styrelse skall utgöras af endast svenske undersåtar och bestå af minst tre personer, men denna mening ej framginge af lagrummet, sådant det vore affattadt, ansågs en förändring af §:ns lydelse böra ega rum.

§ 4.

På det att riksförsäkringsanstalten måtte kunna utöfva den kontroll öfver sjukkassorna, som i lagförslaget förutsattes, ansågo Justitieråden *Wretman*, *Herslow*, *Skarin*, *Lilienberg*, *Westman* och *Huss* erforderligt, att åt riksförsäkringsanstalten inrymdes befogenhet att, om och när den dertill funne skäl, låta granska sjukkassas räkenskaper och öfriga handlingar.

§ 5.

Det anmärktes, att uttrycket »för detta ändamål nödiga fonder» borde rättas till »för dessa ändamål nödiga fonder».

Vidare hemställde Justitieråden *Wretman*, *Herslow*, *Lilienberg*, *Westman* och *Huss* att, enär det efter Justitierådens omdöme icke läte sig göra att, innan en sjukkassa upplöstes, med säkerhet bestämma, huruvida verkligt öfverskott i kassan förefunnes eller icke, samt det syntes olämpligt och för kassans bestånd äfventyrligt, att af tillgängliga medel utdelning finge ske bland dem, som vid ett visst tillfälle vore medlemmar af en sjukkassa, till hvars tillgångar flere andre kunde hafva bidragit, sista punkten af denna § måtte utgå.

§ 6

Högsta Domstolen anmärkte, att bland de bestämmelser, inregistrerad sjukkassas stadgar skulle innehålla, äfven borde ingå stadgande, i hvilka fall medlem finge ur kassan uteslutas, samt om påföljden deraf.

§ 8.

För undvikande af tvekan huruvida ändring i inregistrerad sjuk-kassas stadgar, hvilken strede mot lagen, ändock skulle anses såsom giltig, till dess den i behörig ordning upphäfdes, äfvensom för att ernå närmare öfverensstämmelse med föreskrifterna i § 1 ansågo Justitieråden *Wretman*, *Herslow*, *Skarin*, *Lilienberg*, *Westman* och *Huss* senare punkten af första stycket i § 8 böra ändras derhän, att ändring i inregistrerad sjuk-kassas stadgar icke egde giltighet, förrän riksförsäkringsanstalten förklarar densamma icke vara stridande mot lagen.

I afseende å kungörelse om inregistrerad sjuk-kassas upplösning anmärktes, att densamma, likasom den i § 12 omnämnda kungörelse, borde införas äfven i tidning i orten, och att denna kungörelse borde af det allmänna bekostas.

§ 9.

Högsta Domstolen ansåg det icke behöfva i lagen särskildt upptagas, att inregistrerad sjuk-kassa skulle ega mottaga gåfvor och testamenten, samt att stadgandet i första punkten i dess helhet lämpligare kunde gifvas ungefär den affattning, att inregistrerad sjuk-kassa eger förvärfva sig rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt inför domstol och annan myndighet söka, kära och svara.

Justitierådet *Skarin* ansåg dessutom, att stadgandet i sista punkten lämpligare borde erhålla formen af ett tillägg till 10 § i förordningen om tioårig preskription och om årsstämming af den 4 Mars 1862.

§ 11.

Enär frågan om inregistrerad sjuk-kassas frihet från bevillning och stämpelafgift utgjorde ett ämne, hvarom enligt grundlagarne borde beslutas i annan ordning än den, som gälde för stiftande af civillag, ansågo Justitieråden *Wretman*, *Herslow*, *Skarin*, *Lilienberg*, *Westman* och *Huss* stadgandet i första stycket böra utgå; och anmärktes vidare af bemälda ledamöter, att föreskriften i sista stycket lämpligen borde gifvas enahanda affattning som motsvarande bestämmelse i 22 § af ofvanberörda

förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbete samt alltså lyda:
Rätt till understöd från inregistrerad sjuk-kassa kan ej öfverlätas och må förty ej för gäld i mät tagas.

§ 12.

Då hänvisningen i första stycket till vissa uppgifna §§ vore ofullständig och oegentlig, och då, isynnerhet om den af Högsta Domstolen föreslagna förändring i senare punkten af första stycket i § 8 antoges, här icke särskildt behöfde omförmälas det fall, att en mot lagen stridande ändring vidtoges i sjuk-kassans stadgar, ansåg *Högsta Domstolen*, att första stycket borde ändras sålunda, att der endast stadgades att, om inregistrerad sjuk-kassa icke iakttog denna lags föreskrifter, och rättelse icke egde rum inom viss af riksförsäkringsanstalten bestämd tid, anstalten egde besluta, att sjuk-kassans egenskap af inregistrerad skulle upphöra.

Det anmärktes vidare, att det icke borde åläggas sjuk-kassa att bekosta kungörelse i tidning i orten af beslut om upphörande af dess egenskap af inregistrerad, samt att för erforderlig tydlighet borde uttalas, att kungörelse skulle ske icke blott om beslutet vunnit laga kraft utan äfven om detsamma blifvit öfverklagadt men af Kongl. Maj:t fastställt.

§ 15.

Då tvekan kunde uppstå, om enligt gällande kommunalförfattningar kommun eger åtaga sig garanti för sjuk-kassas förbindelser, på sätt här är förutsatt, samt bestämmelsen härom i hvarje fall vore öfverflödig, enär den kunde inbegripas under föreskriften, att godkänd säkerhet ståtts för sjuk-kassans förbindelser, ansåg *Högsta Domstolen* stadgandet om kommuns garanti böra utgå.

§ 16.

Härvid åberopades hvad som ofvan anförts angående möjligheten att efter försäkringstekniska grunder bestämma afgifterna till en sjuk-kassa.

§ 18.

Det anmärktes, att orden »af sjukkassans» i första punkten af denna § borde såsom obehöfliga och dessutom ledande till tvetydighet utgå.

§§ 19—22.

De förhållanden, hvarom bestämmelser vore gifna i första stycket af § 19 samt i §§ 20 och 21 äfvensom i andra och sista punkterna af § 22, ansågo Justitieråden *Wretman*, *Herslow*, *Skarin*, *Lilienberg*, *Westman* och *Huss* lämpligare kunna öfverlemnas åt vederbörande sjukkassa att helt och hållet efter eget skön ordna genom föreskrifter i kassans stadgar, hvadan berörda bestämmelser borde ur lagen uteslutas.

§§ 24—26.

Högsta Domstolen anmärkte, att det borde öfverlemnas åt vederbörande sjukkassa att i sina stadgar fritt bestämma angående de förhållanden, som i § 24 omförmäldes, att förty nämnda § borde ur lagen utgå, och att det i förevarande hänseende borde vara tillräckligt att, på sätt Högsta Domstolen erinrat vid § 6, lagen upptog en föreskrift derom, att kassans stadgar städse skulle innehålla bestämmelser om rätten att utesluta medlem ur kassan och påföljden af en sådan uteslutning.

Om denna anmärkning godkändes, borde äfven de i början af § 25 förekommande orden »i § 24 nämnda eller» bortfalla.

Under åberopande af hvad förut anförts angående föreskrifterna i §§ 26 och 27 anmärkte Justitieråden *Wretman*, *Herslow*, *Skarin*, *Westman* och *Huss* vidare, beträffande § 26, att der stadgad skyldighet för erkänd sjukkassa att mottaga medlemmar från annan kassa, utom att den för kassornas verksamhet kunde blifva mycket äfventyrlig, säkerligen skulle föranleda en mängd svårlösta tvister vid uppgörelsen kassorna emellan; att stadgandet därför borde utgå och lämpligen kunde ersättas med en föreskrift i sammanhang med bestämmelserna i § 25, att medlem icke finge uteslutas ur erkänd sjukkassa därför att han afflyttade från orten eller ombytte anställning.

Justitierådet *Lilienberg* ansåg för sin del att stadgarne äfven för sistnämnda fall borde få bestämma, om medlem finge uteslutas samt vilkoren dervid.

§ 27.

På skäl, som förut anförts, ansågo Justitieråden *Wretman*, *Herslow*, *Skarin*, *Lilienberg*, *Westman* och *Huss* föreskrifterna i denna § i flera afseenden olämpliga samt förty böra ur lagen uteslutas.

§ 29.

Det erinrades att, om i anledning af anmärkningen vid § 15 stadgandet om kommuns garanti för sjukkassas förbindelser uteslötes, bestämmelsen i första stycket af § 29, i hvad anginge »återtagen garanti», torde böra förändras.

Beträffande sista punkten återropades de anmärkningar, som framstälts vid de motsvarande bestämmelserna i sista punkten af § 12.

§ 30.

Likasom i fråga om upplösning af inregistrerad sjukkassa ansåg *Högsta Domstolen* erkänd sjukkassas upplösning städse böra på det allmännas bekostnad kungöras jemväl i tidning i orten.

Beträffande sista punkten anmärkte *Högsta Domstolen* att, om det icke blefve i lagen angifvet på hvad sätt eller i hvilken omfattning riks försäkringsanstalten skulle ega att ingripa vid erkänd sjukkassas utredning, det nu befintliga stadgandet i denna punkt såsom saknande all egentlig betydelse borde utgå.

Ex protocollo

C. P. Hagbergh.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 31 ja-
nuari 1891.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern friherre ÅKERHJELM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: herr friherre VON OTTER,
 herr WENNERBERG,
 friherre PALMSTIERNA,
 friherre VON ESSEN,
 friherre ÅKERHJELM,
 ÖSTERGREN,
 GROLL,
 WIKBLAD,
Justitieråden: HERSLOW,
 WESTMAN.

2:o.

Departementschefen statsrådet Groll anmälde i underdånighet, efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet, arbetareförsäkringskomiténs förslag till lag om sjukkassor samt de deröfver från högsta domstolen och kommerskollegium infortrade underdåniga utlåtanden och öfriga afgifna yttranden.

Efter att hafva redogjort för innehållet af dessa handlingar, anförde departementschefen vidare:

»Sjukkasseväsendet i vårt land har, om man ock, på sätt arbetareförsäkringskomitén i sitt betänkande i ämnet erinrat, kan spåra dess tillkomst i de gamla gillena och skråna, likväl först under senare tider och isynnerhet från och med 1870-talet vunnit någon större omfattning.

Af den statistik, komitén framlagt i del III: 6 af sitt betänkande, och hvilken afser förhållandena vid 1884 års slut, framgår att, enligt de af komitén införskaffade uppgifter, vid denna tidpunkt här i riket funnos 1,049 kassor med tillhoppa 138,726 medlemmar för inbördes hjälp. Af dessa lemnade 870 kassor med 114,270 medlemmar såväl sjuk- som begravningshjälp, 86 kassor med 6,666 medlemmar sjukhjälp men ej begravningshjälp samt 93 kassor med 17,790 medlemmar begravningshjälp men ej sjukhjälp. Kassor till ett antal af 103 med 27,955 medlemmar hade äfven andra ändamål för sin verksamhet än att bistå med sjuk- och begravningshjälp. Kassornas sammanlagda tillgångar vid 1884 års slut utgjorde omkring 3 $\frac{1}{4}$ millioner kronor, deras inkomster under berörda år 1 $\frac{1}{4}$ million och deras utgifter samma år något mer än 1 million kronor.

Om äfven, såsom komitén jemväl erinrat, det icke varit densamma möjligt att införskaffa uppgifter från samtliga år 1884 befintliga sjuk- och begravningskassor, och om äfven det får antagas att hjälpkasseväsendet efter år 1884 ytterligare utvecklats sig, torde det dock vara uppenbart att detsamma icke ännu på långt när motsvarar behovet. Sammanräknar man alla, hvilka, enligt komiténs förevarande statistik, år 1884 på grund af eget eller anhörigas medlemskap i hjälpkassa hade rätt till sjuk- eller begravningshjälp från dylik kassa, visar sig att deras antal uppgick endast till omkring 162,000 personer, deribland 124,000 eller 2,7 procent af folkmängden egde rätt till sjukhjälp och 153,000 eller 3,3 procent af folkmängden rätt till begravningshjälp. Isynnerhet är hjälpkasseväsendet svagt utveckladt å landsbygden, der år 1884 endast 1,7 procent af den manliga befolkningen på grund af medlemskap i hjälpkassa var berättigad till sjukhjälp och 1,6 procent till begravningshjälp.

Det hjälpkasseväsende, som hos oss finnes, har, på sätt komitén framhållit, helt och hållet eller åtminstone hufvudsakligast utvecklats sig på frivillighetens grund samt vanligen genom medlemmarnes eget initiativ och på deras bekostnad. Enligt hvad komitén upplyser hafva hjälpkassorna dock ofta att för sin tillvaro tacka den omständighet att egare af större industriella inrättningar för sin personal bildat dylika kassor, hvilkas förvaltning de bekosta och till hvilka de äfven i öfrigt lemna bidrag; och äfven der

arbetsgifvaren icke direkt upprättat hjälpkassan, utan denna tillkommit genom medlemmarnes eget initiativ, förekommer ofta nog att den förstnämnde bekostar läkarevård och medicin åt medlemmarne och deras familjer.

Det är till långt öfvervägande del personer, tillhörande arbetsklassen, hvilka taga del uti ifrågavarande hjälpkassor. Dessa äro antingen inrättade för personalen vid en viss fabrik eller annan rörelse, för personer inom ett visst yrke, inom en viss förening eller stå ock slutligen öppna för en och hvar.

I sjukkassor, hvilka finnas vid fabriker och andra liknande inrättningar, samt i sjukkassor för personer i allmän tjänst är emellertid medlemskap i kassan esomoftast obligatoriskt för vederbörande. Af de kassor, som omnämnas i arbetareförsäkringskomiténs statistik, var detta år 1884 fallet inom 132 kassor med 25,758 medlemmar.

Såsom af ofvan angifna siffror framgår, utgöres flertalet hjälpkassor af sådana, som uteslutande lemna sjukhjälp eller begrafningshjälp eller båda dessa slag af understöd. De bland kassorna, som afse endast begrafningshjälp, äro naturligtvis af mera underordnad betydelse, men deremot ligger det stor vikt uppå att sjukkasseväsendets utveckling i en sund riktning befrämjas.

Det har visat sig att sådant sjukkasseväsendet för närvarande här i landet i allmänhet är ordnad det lider af åtskilliga bristfälligheter, hvilka torde böra afhjelpas, på det att ej detsamma hos den klass af medborgare, för hvilken det hufvudsakligast är afsedt, nemligen arbetarne och i allmänhet de mindre bemedlade, skall råka i vanrykte och sålunda tilläfsventyrs i en framtid helt och hållet gå under. Ett ganska stort antal hjälpkassor hafva ock haft allenast en helt kort tillvaro. Så gifver arbetareförsäkringskomiténs statistik vid handen att ej mindre än 258 kassor, till största delen grundade under 1860- och 1870-talen, måst före slutet af år 1884 upphöra med sin verksamhet.

Bland bristfälligheter hos sjukkassorna påpekar komitén att antalet medlemmar i sjukkassorna ofta är helt ringa, till följd hvaraf sådana kassor varda allt för mycket beroende af tillfälligheter; att medlemsafgifterna mången gång bestämmas allt för låga och till lika belopp vid hvilken ålder inträde än vinnes; att åtskilliga kassor äro afsedda att utöfver sjuk- och begrafningshjälp äfven lemna ålderdomsunderstöd, pensioner åt efterlevande enkor m. m., oaktadt dessa små föreningar naturligtvis icke mäktat att rätt handhafva flera sådana olika grenar af försäkringar, hvilka ofta måste grundas på ganska invecklade beräk-

ningar; att kassornas medel icke äro på betryggande sätt placerade; samt att räkenskapsföringen ofta är mindre noggrann och korrekt.

Om man på grund af hvad ofvan anförts icke kan undgå att finna dels att sjukkasseväsendet icke på långt när vunnit den utsträckning man kunde önska, och dels att det äfven i öfrigt lider af åtskilliga bristfälligheter, kan man dock, såsom komitén yttrar, ej annat än i detsamma erkänna ett vackert och lofvande resultat af de små krafternas frivilliga sammanslutning och har ej anledning att betvifla, det denna frivilliga verksamhet, om den erhåller rättsligt stöd af lagstiftningen och ekonomisk uppmuntran af det allmänna, skall ernå en i det hela tillfredsställande utveckling.

I flera främmande länder hafva hjälpkassor sedan ganska lång tid tillbaka varit föremål för lagstiftningens uppmärksamhet; och man har der sökt att på ett betryggande sätt ordna kassornas och medlemmarnes rättsliga ställning samt att i öfrigt lemna kassorna det stöd från det offentligas sida, hvaraf de genom sin för hela samhället gagneliga verksamhet, hufvudsakligen bland de mindre bemedlade, ansetts vara förtjenta.

I England, Frankrike och åtskilliga andra länder finnas sålunda lagar, som bereda de sjukkassor, hvilka vilja ställa sig under lagen, vissa mer eller mindre omfattande förmåner; och särskildt i Frankrike utgå dessutom till dem betydande understöd af statsmedel.

I Tyskland och Österrike har man för arbetare i vissa yrken infört en obligatorisk sjukförsäkring, som skall meddelas i kassor, upprättade antingen af vederbörande kommuner, af de försäkringspligtige arbetarne sjelfve eller af deras arbetsgivare.

Under det att arbetareförsäkringskomitén beträffande arbetares olycksfallsförsäkring föreslagit att densamma borde blifva obligatorisk, har komitén deremot ansett att sjukförsäkringen borde ordnas på frivillighetens grund. Komitén har såsom skäl därför åberopat, bland andra, det att, om ock med sjukförsäkringen är, hvad arbetarne beträffar, afsedt att understödja dem under den tid, då olycksfallsförsäkringen lemna dem utan bistånd, nemligen under den så kallade väntetiden, komitén likväl deri icke funne någon anledning att göra sjukförsäkringen obligatorisk vid det förhållande att väntetiden enligt komiténs förslag rörande olycksfallsförsäkring föreslagits så kort som till fjorton dagar. Då jag, lika med komitén, anser att det för sjukkasseväsandets förkofran i vårt land är af vigt att lagstiftningen och det allmänna dertill lemna sitt stöd, finner äfven jag mig, oaktadt, enligt det af Eders Kongl. Maj:t denna dag godkända förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbete, väntetiden skulle

komma att utsträckas till sextio dagar, likväl på öfriga af komitén anförda skäl, i afseende å hvilka jag tillåter mig hänvisa till komiténs betänkande (sid. 35), icke böra frånträda komiténs förslag om sjukförsäkringens ordnande på frivillighetens grund och detta så mycket hellre som det stora flertalet af de redan befintliga sjukkassorna lemnar understöd under ofvanberörda, nu till sextio dagar föreslagna väntetid.

I de yttranden, som kommerskollegium i frågan inhemtat, och hvilka finnas dess underdåniga utlåtande bilagda, erkännes ock allmänt behöfligheten af en lagstiftning å ifrågavarande område. Särskildt hafva några af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande framhållit vigten häraf under erinran, dels att, efter hvad en långvarig erfarenhet gifvit vid handen, flera sjukkassor måst upphöra med sin välsignelsebringande verksamhet på grund af bristfälligheter i organisation och reglementen, dels att hjälpkassorna hittills icke haft någon erkänd rättslig ställning, hvilket medfört svårigheter för dem att annorledes än förlikningsvis reglera uppkomna tvister, dels ock att det låge i det allmännas intresse att till fattigvårdstungans minskande understödja sjukkassorna, men att såsom ett vilkor för ett dylikt understöd borde fördras det kassorna ordnade sin verksamhet på ett behörigt sätt och så betryggande som möjligt.

I yttrandena förekomma helt få uttalanden till förmån för en obligatorisk sjukförsäkring. Man synes alltså kunna antaga att obligatoriska sjukkassor icke skulle hafva att påräkna det stöd i den allmänna uppfattningen, isynnerhet hos den samhällsklass, frågan närmast rör, som för en lagstadgad sjukförsäkrings genomförande vore af nöden.

Deremot uttalade det för behandling af Eders Kongl. Maj:ts proposition om försäkring för olycksfall i arbetet vid nästlidna års riksdag tillsatta särskilda utskott, i sammanhang dermed att utskottet förordade en utsträckning af den äfven då till sextio dagar föreslagna väntetiden vid den obligatoriska olycksfallsförsäkringen, att genom lag borde föreskrifvas anordnandet af sjukkassor vid industriela inrättningar eller rörelser. Det torde väl emellertid knappast låta sig göra att utan åtskilliga olägenheter anknyta obligatoriska sjukkassor allenast till vissa industriela rörelser; och det ändamål, man med en dylik föreskrift afsåge att vinna, torde möjligen kunna, åtminstone till någon del, ernås på annat sätt, hvarom jag får tillfälle vidare yttra mig vid behandling af frågan om beredande af anslag utaf allmänna medel till sjukkasseväsandets befrämjande.

I likhet med arbetareförsäkringskomitén håller jag följaktligen före att lagstiftningen i förevarande ämne icke bör afse annat än att åt de

hjälpkassor, hvilka frivilligt ställa sig under offentlig kontroll samt underkasta sig i lag fastställda regler, bereda en af lagen erkänd rättslig ställning och vissa andra förmåner.

Arbetareförsäkringskomiténs lagförslag upptager två slag af sjuk-kassor, benämnda »inregistrerade» och »erkända», hvilka, om de önskade och uppfylde därför stadgade vilkor, skulle ega ställa sig under lagen och sålunda åtnjuta de fördelar lagen medgäfvade. Båda slagen af sjuk-kassor skulle hafva en styrelse af minst tre svenske undersåtar samt stadgar, innehållande bestämmelser i vissa angifna afseenden, ej hafva andra hufvudsakliga ändamål för sin verksamhet än utdelande af understöd vid sjukdomsfall och begravningshjälp, samt vara underkastade årliga revisioner och skyldighet att aflemna statistiska uppgifter om sin verksamhet; hvarjemte för båda slagen af kassor skulle gälla att, om de vore upprättade i samband med förening, som afsåge andra ändamål än sjuk- och begravningshjälp, särskilda stadgar skulle vara för kassan uppgjorda och dess medel särskildt förvaltade.

Båda slagen af kassor skulle åtnjuta följande förmåner:

rättighet att i sitt namn sluta aftal, mottaga gåfvor och testamen-
ten samt kära och svara inför domstol,
frihet från bevillning och stämpelafgift,
rättighet att afgiftsfritt tillhandahållas meddelanden och beslut af
riksförsäkringsanstalten rörande kassan, samt
rätt till årsstämming vid kassans upplösning;
hvarförutom i afseende å båda slagen af kassor skulle gälla
att sjukkassans ledamöter icke vore personligen ansvarige för kassans
förbindelser, der icke sådant blifvit särskildt utfäst,
samt att understöd från sjukkassa icke finge tagas i mät och ej
kunde med laga verkan öfverlätas.

De af komitéen föreslagna särskilda bestämmelser för de båda olika
slagen af sjukkassor, hvarigenom dessa således skulle skiljas från hvar-
andra, äro hufvudsakligast följande:

i afseende å *inregistrerade sjuk-kassor*:

att, om inregistrerad sjuk-kassa bestode af femtio medlemmar eller
flerc, den skulle ega att af statsmedel i årligt förvaltningsbidrag upp-
bära femtio kronor; och

i afseende å *erkända sjuk-kassor*:

att afgifterna till erkänd sjuk-kassa skulle vara beräknade efter för-
säkringstekniska grunder, med skyldighet för sjukkassan, om den hade
fasta premier, att bilda försäkringsfond, och att, om den ej bildade

försäkringsfond, hafva afgifterna så ordnade, att de med medlemmar-
nes stigande ålder höjdes;

att öfverskott i första rummet skulle afsättas till reservfond och
endast under vissa angifna vilkor på annat sätt disponeras;

att erkänd sjuk-kassa ej finge förr, än antalet af dess medlemmar
uppginge till etthundrafemtio, träda i verksamhet, derest icke riksför-
säkringsanstalten under vissa i lagen angifna betingelser eftergåfve
detta vilkor;

att en person icke samtidigt finge vara medlem af flera erkända
sjukkassor;

att medlem ej finge uteslutas på vissa angifna grunder;

att, om medlem i följd af ombyte af anställning eller afflyttning
från orten måste utgå ur erkänd sjuk-kassa, han under vissa förhållan-
den skulle ega rätt inträda i annan erkänd sjuk-kassa, eller, om han det
ej gjorde, ega uppbära viss del af sin andel i försäkringsfonden;

att begrafningshjälp ej skulle få utdelas med högre belopp än två-
hundra kronor;

att rätt till understöd från kassan ej finge inträda förr än med
sjunde veckan efter det medlemskap vunnits;

att, derest medlem icke på kassans bekostnad intoges å sjukvårds-
anstalt, sjukunderstöd skulle utgå i penningar med minst 50 öre för dag
från och med fjerde dagen efter sjukdomens början; samt

att kassan skulle ega att af statsmedel uppbära i årligt förvalt-
ningsbidrag etthundrafemtio kronor och, om den icke utdelade högre
sjukhjälp i penningar än två kronor fentio öre för dag, derjemte er-
hålla ett årligt understöd af en krona fentio öre för hvarje vid kalender-
årets ingång i kassan befintlig medlem.

Af de bestämmelser, som sålunda ur förslaget angifvits, framgår
att de erkända sjuk-kassorna, utom det att de skulle ordna sin verk-
samhet efter försäkringstekniska grunder, skilja sig från de inregistre-
rade bland annat äfven derutinnan, att inga särskilda bestämmelser
föreslagits beträffande den sjuk- eller begrafningshjälp, som skulle utgå
från de senare, under det att i fråga om de erkända närmare föreskrifter
i berörda afseenden lemnats; att sjukhjälpen i de inregistrerade kassorna
skulle kunna bestå endast i fri läkarevård och medicin, hvaremot i de
erkända penningehjälp föreskrifvits såsom i regel obligatorisk; att nå-
gon samverkan icke påbjudits mellan de inregistrerade, men väl i vissa fall
mellan de erkända; att en person skulle kunna vara försäkrad i flera
inregistrerade, men endast i en erkänd sjuk-kassa; samt att de erkända

kassorna skulle hafva rätt till större understöd af statsmedel än de inregistrerade.

Beträffande sjukkassornas fördelning i inregistrerade och erkända hafva sex af de sju ledamöter, som i högsta domstolen deltagit i lagförslagets granskning, anfört följande:

»Enligt förslaget skall lagen allenast afse de sjukkassor, som frivilligt ställa sig under densamma, och dessa skola härigenom beredas dels en rättsligt ordnad ställning, dels ock vissa förmåner af ekonomisk natur. I förra hänseendet är någon egentlig skilnad icke gjord mellan de tvenne olika slag af sjukkassor, »inregistrerade» och »erkända», som förslaget upptager, utan består skilnaden hufvudsakligen deri, att de erkända sjukkassorna, vid hvilka afgifterna skola vara beräknade efter försäkringstekniska grunder, erhålla ett större förvaltningsbidrag än de inregistrerade äfvensom i vissa fall årliga understöd derutöfver.

Då emellertid dylika större ekonomiska förmåner böra kunna inrymmas åt de sjukkassor, hvilka ordnat sin verksamhet på försäkringsteknisk grund, utan att dessa i öfrigt göras till föremål för särskilda lagbestämmelser, och sådana lagstadganden icke i och för sig synas vara af nöden för ifrågavarande sjukkassor, likasom de icke heller lära förekomma i den lithörande lagstiftningen i utlandet, torde giltigt skäl saknas att, på sätt förslaget innehåller, i lagen upptaga tvenne olika slag af sjukkassor.

Hvad beträffar lagförslagets särskilda föreskrifter angående erkända sjukkassor eller sådana, der afgifterna äro beräknade efter försäkringstekniska grunder, må erinras att, om kassorna, på sätt förslaget medgifver, bestämma afgifterna så, att de höjas med medlems stigande ålder, detta icke torde innebära någon så tjenlig och ändamålsenlig anordning, att densamma bör af lagstiftningen särskildt framhållas och uppmuntras; att det för öfrigt icke finnes angifvet huru afgifterna eljest skola vara bestämda för att anses beräknade efter försäkringstekniska grunder; samt att det väl i allmänhet torde möta stora svårigheter att uppgöra dylika grunder för lokala föreningar af den ringa omfattning sjukkassor vanligen ega, helst medlemmarne ofta tillhöra olika yrken, hvarjemte, äfven om detta vore möjligt, kassornas inrättande efter sådana grunder måste göra förvaltningen mera invecklad, än att den väl egnar sig för personer tillhörande kroppsarbetarnes klass, för hvilka sjukkassorna egentligen äro afsedda, och hvilka hufvudsakligen i dem taga del.

De stadganden, lagförslaget vidare i §§ 26 och 27 innehåller om skyldighet för en erkänd sjukkassa att i vissa fall mottaga medlemmar

från en annan dylik kassa äfvensom om rätt för medlem, som utgår ur erkänd sjuk-kassa utan att inträda i annan sådan, att uppbära större delen af sin andel i befintlig försäkringsfond, synas, äfven om de stå i samband med de försäkringstekniska grunderna för ifrågakvarande sjuk-kassor, likväl kunna medföra ett alltför stort intrång i kassornas ställning och verksamhet samt äfven innebära fara för deras bestånd.

Öfriga bestämmelser, som lagförslaget innehåller angående sjuk-kassor, der afgifterna äro beräknade efter försäkringstekniska grunder, torde vara af beskaffenhet att, der de böra i lagen bibehållas, kunna och böra gälla samtliga der afsedda sjuk-kassor».

Likaledes har i flera af de yttranden, som från andra håll öfver förslaget inkommit, blifvit framhållet att det icke vore behöfligt eller lämpligt att i lagen upptaga särskilda bestämmelser för olika slag af sjuk-kassor; att de kassor, der afgifterna, på sätt förslaget om erkända sjuk-kassor föreskrefve, skulle vara beräknade efter försäkringstekniska grunder, svårigen kunde upprättas och förvaltas af personer, tillhörande kroppsarbetarnes klass; samt att flera af de beträffande de erkända sjuk-kassorna föreslagna stadganden i och för sig vore mindre ändamåls-enliga, isynnerhet de, som anginge medlems öfvergång från en erkänd sjuk-kassa till en annan, samt förbud för en person att samtidigt till-höra mer än en sjuk-kassa.

Befogenheten af hvad sålunda blifvit mot förslagens hufvudgrunder anmärkt synes mig svårigen kunna bestridas; och med anledning deraf har arbetareförsäkringskomiténs förslag inom civildepartementet blifvit i sådan riktning omarbetadt, att den i komiténs förslag gjorda fördel-ningen af kassorna i två särskilda slag bortfallit. Dermed vill jag ingalunda bestrida att det skulle vara till synnerligt gagn, om flere af de utaf komitén föreslagna regler för erkända sjuk-kassor blefve af kassorna i allmänhet antagna, men det synes mig, som om kassorna endast småningom i mån af vunnen erfarenhet kunde blifva mogna därför, och att således dessa föreskrifter åtminstone till vissa de-lar skulle kunna komma att måhända under längre tid finnas till allenast på papperet utan motsvarighet i verkligheten.

Det inom civildepartementet upprättade förslaget till lag om sjuk-kassor öfverensstämmer i hufvudsak med arbetareförsäkringskomiténs förslag beträffande inregistrerade sjuk-kassor med de förändringar och förtydliganden, hvilka föranledts af de inom högsta domstolen fram-ställda anmärkningar eller eljest ansetts lämpliga.

Angående förslagens särskilda föreskrifter tillåter jag mig i all-mänhet åberopa hvad komitén angående motsvarande bestämmelser i

sitt förslag anfört äfvensom hänvisa till innehållet i högsta domstolens bilagda protokoll samt får derutöfver allenast framhålla följande.

I stället för de af arbetareförsäkringskomitén föreslagna benämningarna »inregistrerade» eller »erkända» sjukkassor har för de sjukkassor, som i förslaget afses, upptagits benämningen *registrerade sjukkassor*, såsom mera öfverensstämmande med eljest hos oss användt beteckningssätt.

Bestämmelserna om det understöd, som bör af statsmedel tillkomma sjukkassorna, hafva blifvit ur det nu uppgjorda förslaget uteslutna, emedan desamma synas mig icke stå väl tillsammans med hvad en lag af civilrättslig natur bör innehålla, utan torde frågan om sådana bestämmelsers meddelande böra i annan ordning behandlas. Likaså hafva, i öfverensstämmelse med hvad högsta domstolens fleste ledamöter anmärkt, de i komiténs förslag intagna bestämmelser om att sjukkassorna skulle vara befriade från bevilling och stämpelafgift, hvilka bestämmelser jag i sak anser vara lämpliga, ur förslaget uteslutits, emedan jemväl dessa frågor behöfva en grundlagsenlig behandling i helt annan ordning än den, som gäller i fråga om stiftande af civillag.»

Departementschefen föredrog härefter det inom civildepartementet upprättade förslaget och anförde i sammanhang dermed beträffande:

1 och 2 §§.

Enär syftet med lagen är och bör vara att densamma skall hafva afseende endast å föreningar för inbördes hjälp, har detta i 1 § ansetts böra uttryckligen framhållas, likasom ock att, för att registrering må kunna vinnas, föreningen skall hafva antagit stadgar och utsett styrelse.

Härjemte har ansetts att lagen icke bör hafva tillämpning å föreningar med helt ringa omfattning, och har det därför bestämts att sjukkassa, för att blifva registrerad, skall bestå af minst tjugufem medlemmar.

3 §.

Då den granskning af en sjukkassas stadgar, som skall föregå beslutet om kassans registrering, väl, på sätt från flera håll blifvit an-

märkt, äfven bör afse, huruvida stadgarne öfverensstämma med andra laga föreskrifter än de i lagen om sjukkassorna upptagna, har här ett tillägg i detta syfte skett.

För vinnande af snabbhet i expedierandet af riks försäkringsanstaltens beslut har det syntts lämpligt föreskrifva att två exemplar af kassans stadgar skola bifogas registreringsansökningen och att, om ansökningen bifalles, ena exemplaret skall med påskrift om beviljad registrering återställas till sjukkassan för att der vara att tillgå.

Att intaga kungörelser, som röra sjukkassorna, i svensk författningssamling synes temligen obehöfligt. Den offentlighet, man vill ernå, vinnes antagligen kraftigare genom dylika meddelandens intagande i allmänna tidningarna och tidning i orten. Skulle någon särskild sjuk-kassa vinna allmännare omfattning, torde i allt fall hinder ej möta för att få kungörelser om densamma intagna i författningssamlingen, om så befinnes nödigt.

5 §.

Bland de bristfälligheter, arbetare försäkringskomitén anmärkt hos det nuvarande sjukkasseeväsendet, är äfven den, att sjukkassorna i allmänhet icke stå i någon samverkan med hvarandra, så att en person vid ombyte af anställning eller vistelseort kan omedelbart öfvergå från en sjuk-kassa till annan. Beträffande de »verkända» sjukkassorna hade komitén därför, såsom förut nämnts, i 26 § af förslaget intagit föreskrifter i ändamål att möjliggöra en dylik direkt öfvergång.

Det hade naturligtvis varit synnerligen önskvärdt, om några bestämmelser i det af komitén sålunda angifna syfte kunnat i förslaget införas, men så länge sjukkasseeväsendet icke är obligatoriskt eller i allmänhet bygd på försäkringstekniska grunder med fasta premier, fruktar jag att sådant icke låter sig göra. Derigenom uteslutes dock icke möjligheten för kassorna att sins emellan träffa aftal i detta afseende.

Mot de af komitén i 26 § föreslagna föreskrifter har dessutom i afgifna yttranden anmärkts att de skulle blifva särdeles svåra att tillämpa och äfven kunna medföra fara för kassornas bestånd.

Under framhållande häraf hafva flere af högsta domstolens ledamöter erinrat att det syfte, komitén med stadgandena i nyssnämnda § afsett att vinna, eller att en person vid ombyte af anställning eller vistelseort skulle kunna fortfara att på samma villkor som tillföre vara

sjukförsäkrad, äfven kunde ernås genom en föreskrift att medlem icke finge uteslutas ur sjukkassa, derför att han afflyttade från orten eller ombytte anställning.

Det har emellertid icke synts mig lämpligt att i lagen införa någon för sjukkassorna i förevarande afseende bindande bestämmelse, utan torde det böra öfverlemnas åt kassorna sjelfva att i sina stadgar fritt ordna hithörande förhållanden och i lagen allenast bestämmas, det stadgarne skola innehålla föreskrift om, i hvilka fall medlem må ur kassan uteslutas, samt om påföljden af en sådan uteslutning. Härigenom böra för en hvar, som ingår i sjukkassan, villkoren för hans fortsatta medlemskap deri blifva fullt kända, och han ega tillfälle att afgöra, om han vill underkasta sig dessa villkor eller icke. Enligt hvad upplyst är innehålla ock flera af de nuvarande sjukkassornas reglementen att medlem, som afflyttar från orten, i allt fall eger att, om han så vill, i kassan qvarstå.

6 §.

På de af flere ledamöter inom högsta domstolen anförda skäl har jag ansett det i arbetareförsäkringskomiténs förslag innehållna medgifvandet till utdelande bland sjukkassans medlemmar af befintliga öfver-skott i kassan böra helt och hållet utgå.

För att icke kassornas egenskap att hufvudsakligen vara kassor för sjukhjälp må förryckas, har här upptagits den af arbetareförsäkringskomitén beträffande »erkända sjukkassor» föreslagna bestämmelsen, i afseende å begrafningshjelpens storlek, eller att densamma ej må öfverstiga två hundra kronor.

9 §.

Vid motsvarande § i arbetareförsäkringskomiténs förslag (§ 4) hafva flere af högsta domstolens ledamöter erinrat att det borde åt riksförsäkringsanstalten inrymmas befogenhet att, om och när den dertill funne skäl, låta granska sjukkassas räkenskaper och öfriga handlingar. En föreskrift i sådant syfte synes mig icke böra i lagen saknas och har derför intagits i slutet af § 10. Den kontroll, som riksförsäkringsanstalten derigenom eger utöfva, kan under vissa förhållanden ega betydelse.

14 §.

Till bestämmelserna derom, att beslut om registrerad sjukkassas upplösning skall hos riksförsäkringsanstalten anmälas och genom dess försorg offentlig kungöras, har i tredje mans intresse ansetts böra läggas en föreskrift om att beslutet gent emot honom ej eger giltighet, förr än det blifvit behörigen kungjordt.

Slutligen hemställde departementschefen i underdånighet, på grund af hvad han nu anfört, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att, i enlighet med det inom civildepartementet utarbetade förslag, antaga lag om sjukkassor.

Justitieråden *Herslow* och *Westman* åberopade hvad de i högsta domstolen vid granskning af arbetareförsäkringskomiténs förslag i ämnet yttrat.

På tillstyrkan af Statsrådets öfrige ledamöter behagade Hans Maj:t Konungen bifalla hvad föredragande departementschefen hemställt; och skulle till följd häraf till Riksdagen aflåtas nådig proposition i ämnet, af det innehåll bilagan vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo
E. K. Almqvist.
